

Vill du?

LÄRARMATERIAL LEKTION 1: GORILLAN

MÅLGRUPP: GYMNASIET

LÄRANDEMÅL

- Förmåga att tala inför andra på ett sätt som är lämpligt i kommunikationssituationen samt att delta på ett konstruktivt sätt i samtal och diskussioner (Sv).
- Möjligheter och risker förknippade med internet och kommunikation via elektroniska medier (Sh).
- Förmågan att uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv (Sh).

INLEDNING, UPPLÄGG OCH FÖRBEREDELSE

Lektionen utgår från en film som handlar om ungdomar som ses på nätet och en person uppmanas att ta av sig kläder framför en webbkamera. Eleverna kommer att diskutera filmen i helklass och i mindre grupper samt göra en dramaövning. Läs igenom upplägg och diskussionsunderlag under rubriken Genomförande.

I Ungdomsstyrelsens ungdomsenkät 2012 uppgav 27,5 procent att de varit med om att en person på nätet försökt få dem att prata om sex eller skicka bilder/göra något framför webbkameran när de inte velat. Detta var betydligt vanligare bland tjejer (44,3 procent) än bland killar (11,5 procent).

Inled gärna lektionen med att visa filmen Castingen där vi får höra ungas egna reflektioner kring sex och kommunikation.

GENOMFÖRANDE

❶ Visa eller dela ut dokumentet Elevmaterial och berätta kort om lektionens upplägg och syfte.

❷ Visa filmen Gorillan.

❸ Diskussion i helklass:

- Vad tänker ni efter att ha sett filmen?
- Hur tror ni killen kände sig i slutet av filmen?
- Hur tror ni tjejerna kände sig efteråt?

❹ Diskussioner i grupper med 3-4 elever

Dela in eleverna i grupper och hänvisa till följande frågor som finns i Elevmaterial:

- Varför tror ni att tjejerna gör så här mot killen?
- Varför tror ni att killen inte säger nej?
- Hur skulle det vara om det var tvärtom, två killar som tjuvar på en tjej? Skulle det vara någon skillnad tänker ni? I så fall vilka?

- **Tror ni att denna situation skulle bli annorlunda om personerna var i samma rum och inte såg genom en webbkamera?**
- **Vad finns det för positiva saker med att prata med varandra på nätet?**

Låt varje grupp berätta något om deras samtal i helklass. Lyft gärna normer kring killar och tjejer kopplat till sexualitet. Ibland finns det förväntningar på killar att alltid vilja – vad kan det få för konsekvenser?

5 Förklara och genomför en dramaövning

- **Tre frivilliga elever spelar upp handlingen i filmen för resten av klassen som är publik. Hela scenen spelas först upp i sin helhet och publiken får nu i uppgift att fundera på vad de vill ändra på i handlingen.**
- **Scenen spelas upp en gång till på samma sätt med samma elever, men nu får publiken säga "stopp" när de vill ändra något i handlingen och komma med eget förslag på vad skådespelarna kan göra eller säga. De kan antingen gå in själva och byta ut en av skådespelarna och spela upp och visa sitt förslag eller berätta och låta de ursprungliga skådespelarna spela upp.**
- **Diskutera de olika förslagen och hur det blir för tjejerna och killen beroende på händelseutveckling.**
- **Fråga eleverna efter fler förslag på lösningar och gör om samma övning. Scenen kan med fördel spelas upp från meningen innan själva ändringen.**

TIPS! VIKTIGT VID DRAMAÖVNINGEN

Lärarens roll är att stoppa oseriösa förslag och markera tydligt om det blir negativa kommentarer om någon elev. Läraren bör också påpeka att eleverna inte ska ta av sig några klädesplagg på riktigt under dramatiseringen.

Eftersom filmerna är korta kan man gärna visa dem två gånger och stanna vid enskilda repliker eller scener och diskutera vad som händer. Ett exempel ur Gorillan är när en av tjejerna säger till killen: "Kom igen, var inte en sån pussy". Vad menar hon? Hur ser man på en kille som är en "pussy"? Vad får det för konsekvenser?

Vill du?

LÄRARMATERIAL LEKTION 2: GORILLAN

MÅLGRUPP: GYMNASIET

LÄRANDEMÅL

- Skriftlig framställning av texter för kommunikation, lärande och reflektion. Språkriktighet, dvs. vilka språkliga egenskaper och textegenskaper i övrigt som en text bör ha för att fungera väl i sitt sammanhang (Sv).
- Användning av presentationstekniska hjälpmedel som stöd för muntlig framställning. Olika sätt att lyssna och ge respons som är anpassad till kommunikationssituationen (Sv, Sv2).
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap (Sh).

INLEDNING, UPPLÄGG OCH FÖRBEREDELSE

Lektionen inleds med att eleverna får se filmen Gorillan igen som inspiration. Sedan ska eleverna skriva egna berättelser i form av manus om någon situation kopplad till flirt, sex och kärlek på nätet. Läs igenom upplägg och diskussionsunderlag under rubriken Genomförande. Som förberedelse inför lektionen kan man behöva sätta sig in i de föreslagna digitala verktygen för den kommande presentationen av elevernas berättelser.

GENOMFÖRANDE

- 1 Visa eller dela ut dokumentet Elevmaterial och berätta kort om lektionens upplägg och syfte. Visa sedan filmen Webcam som inspiration.
- 2 Eleverna skriver (enskilt eller i par) egna berättelser eller manus
 - Eleverna ska skriva om någon situation där ungdomar ses på nätet och det utmynnar i något med flirt, sex eller kärlek. Det kan vara berättelser som liknar den på filmen, eller en helt annan situation. Det kan vara något påhittat eller något de sett, hört eller läst om. Det kan vara något kul och härligt eller något otrevligt.
 - Eleverna skriver ett kort manus med dialoger och beskrivningar om var och hur det utspelar sig. De kan själva välja hur mycket bakgrund de vill ge till vilka personerna i berättelsen är och om de känner varandra sedan tidigare eller inte. När manuset är klart väljer de på vilket sätt de vill presentera det för resten av klassen, till exempel genom att:
 - Läs upp texten.
 - Spela upp som drama.
 - Spela upp som en "radioteater", alltså bara röster.
 - Spela in som en liten enkel film.
 - Göra en liten animering eller serie i någon app.

FÖRSLAG PÅ DIGITALA VERKTYG

- "Radioteater": Audionote (App).
- Film: Imovie (App) eller spela in med mobilen.
- Animering: Creaza (webbaserat verktyg), Animoto, Cartoonist, Sock Puppets eller Puppet Pals (Appar).

Vill du?

LÄRARMATERIAL LEKTION 3: GORILLAN

MÅLGRUPP: GYMNASIET

LÄRANDEMÅL

- Muntlig framställning med fokus på mottagaranpassning. Faktorer som gör en muntlig presentation intressant och övertygande. Användning av presentationstekniska hjälpmedel som stöd för muntlig framställning. Olika sätt att lyssna och ge respons som är anpassad till kommunikationssituationen (Sv).
- Användning av presentationstekniska hjälpmedel som stöd för muntlig framställning. Olika sätt att lyssna och ge respons som är anpassad till kommunikationssituationen (Sv, Sv2).
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap (Sh).

INLEDNING, UPPLÄGG OCH FÖRBEREDELSE

Denna lektion kommer i sin helhet att ägnas åt presentationer och diskussioner av elevernas egna berättelser inspirerade av filmen Webcam. Varje text kommer att presenteras och följas upp med en diskussion som leds av dig. Det är viktigt att du har fått ta del av elevernas texter innan denna lektion för att kunna förbereda diskussionsfrågor samt tekniken inför de digitala presentationerna.

Alternativ:

För högre kravnivå kan eleverna hålla i diskussionen om sin text själva samt ha ett moment av elevrespons efter varje presentation.

GENOMFÖRANDE

- 1 Visa eller dela ut dokumentet Elevmaterial och berätta kort om lektionens upplägg och syfte.
- 2 Låt varje elev/elevpar presentera sin text. Håll i en efterföljande diskussion efter varje text/elevrespons.

BAKGRUND

Vill du?

SEXUALITET OCH ÖMSESIDIGHET

Syftet med detta material är att främja en ömsesidig sexualitet – eller, annorlunda uttryckt, förebygga övergrepp och sexuellt våld. RFSU:s grundsyn är att all sexualitet ska bygga på samtycke och ömsesidighet. Så länge sex är ömsesidigt finns det inte sexuella praktiker som är bättre än några andra.

De flesta har både positiva och negativa erfarenheter av sex. Vi vet från undersökningar om ungas sexualvanor att de allra flesta beskriver det senaste sextillfället som ”positivt” och ”upphetsande”. Samtidigt har många erfarenhet av sexuella övergrepp och sex mot sin vilja – tjejer mer än killar, hbtq-personer mer än heterosexuella cispersoner (cisperson är en person vars juridiska och biologiska kön, könsidentitet och könsuttryck är samma och följer förväntade könsnormer). En utgångspunkt för *Vill du?* är att visa både positiva och negativa teman kopplat till sexualitet. Vi gör det genom att fokusera på kommunikation och ömsesidighet i praktiken, och lyfta frågor kring hur man kan visa vad man vill och framför allt hur man kan veta vad någon annan vill.

MASKULINITET OCH SEXUELLT VÅLD

En viktig del av det förebyggande arbetet är att kritiskt granska normer kring maskulinitet. **Siffror** från BRÅ visar att av alla lagförda sexualbrott är 98 procent av gärningspersonerna män. Både svensk och internationell forskning visar på en tydlig koppling mellan mäns attityder kring jämställdhet och deras våldsutövande. **Studier** av bland andra Myndigheten för Ungdoms- och Civilsamhällesfrågor (**MUCF**) visar att normer för kön är centralt när unga killar utövar våld. Den som har stereotypa uppfattningar om maskulinitet och femininitet utövar mer våld. Ett brett arbete kring genus och normer är därför en viktig del av det våldsförebyggande arbetet.

Samtidigt visar **forskning** att 99 procent av ungdomarna (tjejer såväl som killar) tar avstånd från att ”tvinga eller försöka tvinga någon till sexuella handlingar”. En slutsats man skulle kunna dra är att unga generellt sett har bra värderingar kring sexualitet,

men att vi behöver arbeta mer med hur vi kan omsätta värderingarna i praktiken. Det är därför viktigt att vi i det förebyggande arbetet inte bara fokuserar på sexualbrott utan även på det som brukar kallas gråzoner – det som ligger mellan ömsesidighet och övergrepp. I det arbetet är det grundläggande att prata om maskulinitet och hur vi ser på killars och tjejers sexualitet. Hur ser utrymmet för killar och tjejer ut? Hur förväntas killar och tjejer vara och agera? Om vi till exempel ser killar som driftstyrda – hur påverkar det hur vi tänker kring ansvarstagande och förmågan att känna av vad den andra vill? Och inte minst – på vilket sätt kan dessa normer vara ett hinder för en ömsesidig sexualitet?

I diskussionsövningarna till filmerna har vi velat lägga fokus på hur man kan söka samtycke, eller kolla av vad den andra vill. Ansvaret måste ligga på initiativtagaren, inte på att någon annan ska säga ja eller nej.

NÅGRA PRAKTISKA TIPS OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- **Tänk på att det finns olika erfarenheter i gruppen, och olika mycket erfarenhet. Det är viktigt att inte förutsätta att alla är heterosexuella.**
- **Förutsätt inte att alla vill ha sex/har haft sex. Nyckelord är "om":**
"Om någon vill göra det här, hur kan den göra då?"
- **Prata gärna utifrån fiktiva berättelser och använd tredje person**
– det ger möjlighet till samtal utan att behöva prata om sig själv.

FÖR DIG SOM VILL LÄSA MER

- **Unga och våld (MUCF)**
- **Hjältar och monster. Samhällsvetenskapliga perspektiv på män och våld (MUCF)**
- **Grupper, maskulinitet och våld (MUCF)**
- **UngKAB 09. Kunskap, attityder och sexuella handlingar bland unga (GU)**
- **Ungdomsbarometern 2014. (Folkhälsomyndigheten)**
- **Hon hen han (MUCF)**
- **Diskriminerad, trakasserad, kränkt? (Skolverket)**
- **Se mig! Unga om sex och internet (MUCF)**
- **Att arbeta med sexuella trakasserier i skolan (RFSU)**
- **Andra män - maskulinitet normskapande och jämställdhet.**

L Gottzén och R Jonsson (red.), Gleerups förlag 2012